

Побережна Н.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку*

Фальченко О.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку*

Юр'єва І.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку*

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Сьогодні індустрія туризму є однією з найбільших високодохідних галузей світового господарства, що інтенсивно розвивається. За результатами дослідження UNWTO и European Travel Commission (ETC) [1] за період 2011–2016 років, визначено, що туризм займає третє місце в світі як експортна

категорія. Витрати іноземних відвідувачів на проживання, харчування і напої, розваги, шопінг та інші товари і туристичні послуги в 2016 році досягли 1220 мільярдів доларів (євро 1,102 млрд. дол. США), що складає 2,6% темпу зростання в порівнянні з 2015 роком з врахуванням коливань курсу долару. При цьому, доходи від туристичної діяльності в 2016 році зросли до 8% у Африці, до 5% у Азії та Тихому океані, до 3% в Америці та до 1% у Європі, тоді як на Близькому Сході вони знизилися на 2% [2, с. 153].

Враховуючи зростаючий вплив сфери туризму та гостинності на загальний стан і тенденції світової економіки, з метою створення умов для подальшого розвитку національної сфери туризму та курортів як джерела економічного зростання та структурної модернізації економіки, Кабінетом Міністрів України у березні 2017 року було схвалено «Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» [3].

Основними завданнями Стратегії є:

здійснення комплексу заходів з підтримки розвитку туристичної індустрії, зокрема створення привабливого інвестиційного клімату у сфері туризму та курортів;

забезпечення належного рівня міжгалузевої координації та міжрегіональної кооперації;

об'єднання зусиль органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представників туристичного бізнесу, інших галузей економіки та інститутів громадянського суспільства для популяризації України у світі і формування іміджу України як країни, привабливої для туризму;

гармонізація національного законодавства з європейським, дотримання цілей і принципів, проголошених стратегічними документами розвитку держави [3].

Стратегія визначає інтегрований підхід до формування і реалізації державної політики у сфері туризму та курортів, який передбачає поєднання таких складових:

а) галузевої (міжгалузева координація та системний розвиток складових сфери туризму та курортів), а саме:

туристична діяльність (туроператори, турагенти; екскурсійне обслуговування);

послуги з розміщення (колективне розміщення; індивідуальне розміщення);

транспорт (повітряний; залізничний; автомобільний; водний: морський та річковий; міський громадський);

туристичні інформаційні центри та ін.

б) територіальної (міжрегіональна кооперація, досягнення рівномірного та збалансованого розвитку туристичних регіонів, територій, зон), а саме:

північ, південь, схід, захід, центр;

області;

райони та ін.

в) секторальної (створення системи стратегічного планування розвитку видів туризму на основі їх чіткої класифікації та визначення пріоритетних на державному та регіональному рівні), а саме:

міський туризм;
екологічний (зелений);
етнічний та ін [3].

Важливою та невід’ємною складовою туристичного бізнесу є готельно-ресторанний бізнес. Для обслуговування туристів (табл.1) в 2017 році в Україні використовували свої можливості 4115 колективних засобів розміщування – юридичні особи та 2063 фізичні особи-підприємці, серед яких 1704 готелі, 137 мотелів, 36 хостелів, 12 кемпінгів та 1722 закладів оздоровлення та відпочинку, в яких працювало 89 тисяч 565 осіб [4].

Таблиця 1

Туристичні потоки та колективні засоби розміщення [4]

Роки	Кількість колективних засобів розміщування (КЗР), од		Кількість осіб, що перебували у КЗР, тис. осіб		Кількість іноземних туристів, які відвідали Україну, осіб
	усього	готелів та аналогічних ЗР	усього	у готелях та аналогічних ЗР	
2011	5882	3162	7424,9	4656,8	21415296
2012	6041	3144	787,4	4983,9	23012823
2013	6411	3582	8303,1	5467,8	24671227
2014	4572	2644	5423,9	3814,2	12711507
2015	4341	2478	5779,9	4297,2	12428286
2016	4256	2534	6544,8	5037,1	13333096
2017	4115	2474	6661,2	5135,2	14229642

Незважаючи на невелику динаміку зменшення туристичних потоків в Україну за період 2014–2017 років, підприємства готельного бізнесу сфери гостинності продовжують пошук ефективних управлінських рішень щодо зміцнення своєї фінансової незалежності та забезпечення розвитку в стратегічному періоді. В таких умовах зростає потреба в ефективному менеджменті, своєчасному обліку та комплексному аналізі діяльності підприємства, що потребує використання фінансової, управлінської та звітної інформації.

Для розробки дієвих управлінських рішень необхідним постає задача аналізу діяльності підприємств готельно-ресторанної сфери з використанням внутрішніх та зовнішніх джерел інформації.

До внутрішніх джерел інформації доцільно віднести дані фінансового та управлінського обліку, а також інформацію первинного, поточного та підсумкового обліку на підприємстві. Підґрунтям проведення фінансового аналізу, оцінки та прогнозування є фінансова звітність підприємств готельно-ресторанного бізнесу, до якої належать: форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим або непрямим методом)»; форма № 4 «Звіт про власний капітал» та форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності», а основними завданнями стають:

оцінка динаміки складу та структури активів та джерел їх формування;
оцінка ліквідності та платоспроможності готельних підприємств;
аналіз та оцінка оборотності капіталу та його окремих елементів;
аналіз ділової активності та дохідності;
оцінка ефективності використання ресурсів;
комплексна оцінка фінансової стійкості підприємств готельно-ресторанного бізнесу.

Серед зовнішніх джерел аналізу необхідно виділити дані державної статистики, матеріали, опубліковані у спеціальних галузевих або загальноекономічних журналах, каталоги, довідники, електронну мережу Інтернет, опитування клієнтів, а також послуги консалтингових фірм.

Вважаємо, що аналіз зовнішнього середовища доцільно проводити з врахуванням факторів його впливу на розвиток підприємств готельно-ресторанного бізнесу, а саме: економічних, правових, політичних, соціальних та технологічних. Ці фактори відносяться до PEST-аналізу, який за оцінками зарубіжних спеціалістів є найважливішим з точки зору впливу на діяльність окремих підприємств. PEST-аналіз – це маркетинговий інструмент, призначений для виявлення політичних (P – political), економічних (E – economic), соціальних (S – social) і технологічних (T – technological) аспектів зовнішнього середовища, які впливають на бізнес компанії [5, с. 173].

Список використаних джерел:

1. UNWTO Tourism Highlights: 2017 Edition [Електронний ресурс]: Інтернет портал. – Madrid: UNWTO, 2017. – Режим доступу: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284419029>.
2. Побережна Н.М. Готельне господарство: стан і перспективи розвитку / Н.М. Побережна // Інфраструктура ринку: електронне фахове науково-практичне видання. – текстові данні. – 2017. – Вип. 13. – С. 153–158. – Режим доступу: http://market-infr.od.ua/journals/information_ukr.pdf.
3. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [Електронний ресурс]: офіц. текст схвалений Каб. Міністрів України 16.03.2017р. № 168-р. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Колективні засоби розміщування в Україні у 2017 році [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України: [відп. Кармазіна О.О.] – К.: ДП «Інформ-вид. Державної служби України», 2018. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Мошенський С.З. Економічний аналіз: підручн. / С.З. Мошенський, О.В. Олійник. / [за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця] / [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.